

Ειρήνη Μάρρα, «Τα κόκκινα λουστρίνια»

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ. Η Ειρήνη Μάρρα γεννήθηκε στην **Αθήνα** το **1943**. Ακολούθησε Εμπορικές σπουδές και γαλλική φιλολογία. Από την εφηβεία της ήδη έκανε τις πρώτες εμφανίσεις στα γράμματα με δημοσιεύσεις κειμένων της, πεζών και ποιητικών, καθώς και μεταφράσεις σε εφημερίδες και περιοδικά. Με την παιδική λογοτεχνία ασχολήθηκε συστηματικά μετά το 1972. Έγραψε παραμύθια, διηγήματα, μυθιστορήματα, θέατρο. Μετέφρασε Γάλλους συγγραφείς (Βολταίρο, Γκαρωντύ) και μεγάλο αριθμό παιδικών βιβλίων. Έχει τιμηθεί με βραβεία και διακρίσεις. Για πολλά χρόνια έγραφε και παρουσίαζε εκπομπές στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο. Δίδαξε λογοτεχνία και μυθοπλασία σε σχολεία και σε σεμινάρια. Πέθανε το **1998**.

Λογοτεχνικό είδος: Είναι ένα από τα **διηγήματα** της συλλογής «Η τριλογία του δίφραγκου». Το διήγημα έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Α. Σύντομο αφήγημα όπου πρωταγωνιστεί ένα κυρίως πρόσωπο σε κάποια σημαντική στιγμή της ζωής του.
- Β. Η πλοκή περιλαμβάνει πληροφορίες που φωτίζουν την προσωπικότητα του ήρωα και κορυφώνεται σε ένα γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για τη ζωή του.
- Γ. Λιτότητα εκφραστικών μέσων.
- Δ. Γρήγορη πλοκή.
- Ε. Πυκνότητα νοημάτων.

Τίτλος: Ο τίτλος αναφέρεται στα κόκκινα λουστρίνια που προορίζονται για δώρο στην αγαπημένη του πρωταγωνιστή και που γίνονται αφορμή να ωριμάσει, συνειδητοποιώντας την πραγματικότητα.

Θεματικά κέντρα

- Το παιδί-βιοπαλαιστής. Οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις της βιοπάλης.
- Η αισθηματική-ερωτική αφύπνιση ενός εφήβου.
- Από την εφηβεία στην ωρίμανση. Η προσφορά στην αδελφή ως ένδειξη αγάπης και καθήκοντος.

Δομή- Ενότητες

1^η ενότητα: «Τον είχε βάλει από καιρό... και παραμόνευε την ώρα.» Η αγορά του κόκκινου λουστρινιού και η μυστική κατασκευή του.

2^η ενότητα: «Η κόρη του δάσκαλου... το τραπέζι.» Η παρουσίαση της κόρης του δασκάλου.

3^η ενότητα: «Την κοίταξε πιο προσεκτικά... με το τραγούδι.» Το δώρο των παπουτσιών στην αδελφή του.

Τα συναισθήματα του νεαρού τσαγκάρη

- ο έρωτας που νιώθει για την κόρη του δάσκαλου (φαίνεται από τον τρόπο που την περιγράφει (νιώθει θαυμασμό για την ομορφιά της) και από το γεγονός ότι θέλει να της φτιάξει τα λουστρινένια γοβάκια: διαλέγει προσεκτικά το υλικό και αφιερώνει πολλή ώρα να τα φτιάξει). Επίσης φαντάζεται τη στιγμή που θα της τα χαρίσει.
- Η αγάπη του για την αδερφή του, που είναι φτωχή και πολύ ντροπαλή (κοιτάζει στο χώμα).
- Ο ήρωας νιώθει ένα ηθικό δίλημμα. (Δίλημμα νιώθουμε όταν πρέπει να διαλέξουμε ανάμεσα σε δυο πράγματα). Εδώ ο νεαρός τσαγκάρης πρέπει να διαλέξει σε ποιον θα χαρίσει τα γοβάκια που έφτιαξε με πολλή φροντίδα: στην πλούσια κόρη του δάσκαλου που δεν τα χρειάζεται και που θα της είναι μάλλον περιττά ή στην φτωχή αδερφή του που τα έχει ανάγκη και θα χαρεί πολύ να τα φορέσει. Ο νεαρός αντιμετωπίζει ψυχολογική δυσκολία και έχει συναισθηματική ένταση.
- Στο τέλος βάζει τη λογική και το καθήκον πάνω από τα συναισθήματά του.

Χαρακτηρισμός του ήρωα/συναισθήματα

Ως βιοπαλαιστής: Εργατικός, ευσυνείδητος. Τολμηρός, παίρνει πρωτοβουλίες (φτιάχνει τα γοβάκια), είναι έξυπνος (καταστρώνει σχέδιο και το κρατά μυστικό) και αποφασιστικός. Φιλότιμος, έμπιστος και ικανός στις συναλλαγές (καταφερτζής καθώς μπορεί να κερδίσει την έκπτωση από τους άλλους εμπόρους). Στο τέλος ωριμάζει, νιώθει στοργή για την αδερφή του, αποφασιστικός και ευαίσθητος.

Σε σχέση με την κόρη του δάσκαλου: είναι ερωτευμένος και ενθουσιασμένος, τη σκέφτεται συνέχεια και θέλει να τραβήξει την προσοχή της για να την εντυπωσιάσει. Δειλός και ντροπαλός καθώς της έχει μιλήσει ελάχιστα.

Σε σχέση με την αδερφή του: νιώθει αληθινή αγάπη και τη νοιάζεται πολύ. Γι αυτό και στο τέλος της χαρίζει τα γοβάκια.

Η τελική του απόφαση δείχνει ώριμος («μεστωμένος»), γιατί αποφασίζει να θυσιάσει τα συναισθήματά του για την κόρη του δάσκαλου μπροστά στην αγάπη για την αδερφή του και την αίσθηση του καθήκοντος χαρίζοντας τα γοβάκια σ' αυτήν που τα χρειάζεται πραγματικά και θα χαρεί πάρα πολύ με το δώρο.

Σύγκριση της αδερφής και της κόρης του δάσκαλου

Η αδελφή του βιοπαλαιστή:

- Ταπεινή, σεμνή, φτωχιά (έχει ένα ζευγάρι καλά παπούτσια (σχολιανά) και κάθε μέρα φοράει τα εξώφτερνα παπούτσια (κουτσοφτέρνια), παρουσία απαραίτητη, υποταγμένη στη μοίρα της, σιωπηλή, κατώτερης κοινωνικής και οικονομικής τάξης. Είναι ντροπαλή (κατεβασμένα τα μάτια).
- το δώρο θα της δώσει μεγάλη χαρά γιατί τα παπούτσια θα έχουν γι αυτήν ουσιαστική αξία (λειτουργικό ρόλο) διότι τα χρειάζεται πραγματικά.

VS

Η κόρη του δάσκαλου:

- Όμορφη, πλούσια, η οικογένειά της ανήκει σε ανώτερη κοινωνική και οικονομική τάξη έχοντας μία ζωή χωρίς στερήσεις..
- η χαρά που θα νιώσει για το δώρο θα είναι προσωρινή γιατί το δώρο θα είναι μάλλον περιττό. Τα γοβάκια δεν της χρειάζονται διότι έχει ήδη πολλά ζευγάρια παπούτσια.

Αφηγηματικές τεχνικές

Αφήγηση / περιγραφή

Μέσα από την αφήγηση δίνεται η εξέλιξη των γεγονότων της ιστορίας που διαβάζουμε.

Με την περιγραφή παρουσιάζονται-περιγράφονται πρόσωπα, ζώα, πράγματα, τοπία-τόποι.

Σε αντίθεση με την αφήγηση που είναι δυναμική (με αυτήν παρουσιάζεται η εξέλιξη της δράσης του έργου και έχουμε αλλαγή των καταστάσεων) η περιγραφή είναι στατική (δεν έχουμε εξέλιξη της δράσης).

Η αφήγηση στο κείμενο αυτό γίνεται σε τρίτο πρόσωπο. Παντογνώστης αφηγητής.

Η αφήγηση ξεκινά από το μέσο της υπόθεσης, *in media res*. Αναδρομικά αναφέρεται το κόκκινο λουστρίνι, πώς αποκτήθηκε, πώς βρέθηκε το σχέδιο και πώς κατασκευάστηκαν τα παπούτσια. Με **αναδρομική αφήγηση** παρουσιάζεται η κόρη του δασκάλου και όταν ο νεαρός βρίσκεται στο σπίτι του με τα γοβάκια ολοκληρωμένα. **Προλήψεις** (αναφορές σε μελλοντικά γεγονότα) υπάρχουν στα εξής σημεία: Θα της έφτιαχνε, θα περίμενε, θα πήγαινε, θα τα 'δινε, θα πηδούσε, δεν γινόταν να 'χει ξαναβάλει, θα χαιρότανε, θα τον συμπάθαγε.

Στο κείμενο υπάρχουν επίσης κάποιες **περιγραφές** που αφορούν κυρίως την κόρη του δασκάλου και την αδερφή του ήρωα.πχ

- η κόρη του δάσκαλου: «είχε σγουρά μαλλιά και μάτια μεγάλα. Είχε στητό κορμί και περπατησιά περήφανη.»

- η αδερφή του ήρωα: «τα μαλλιά της δεν έπεφταν σγουρά στους ώμους. Είχε μια πλεξούδα ίσια που τη σφιχτόδενε στο σβέρκο της μ' ένα λαστιχάκι των πακέτων.»

Απουσιάζουν εντελώς οι **διάλογοι**, γιατί ο αφηγητής δεν αφήνει τα πρόσωπα να εκφραστούν.

Ύφος - Γλώσσα

Ύφος: το ύφος του κειμένου είναι απλό και λιτό με λίγα σχήματα λόγου και καλολογικά στοιχεία.

Γλώσσα: Η γλώσσα του κειμένου είναι απλή δημοτική, εμπλουτισμένη με ιδιωματικές λέξεις και φράσεις: πχ παζαριτζής (αυτός που κάνει παζάρια), μην αποφανεί (= μην αποκαλυφθεί), απέ (= μετά), μπαξίσι (φιλοδώρημα), ξανόσταιναν (= γίνονταν άνοστα) κλπ. Επίσης υπάρχουν λέξεις από το λεξιλόγιο των τσαγκάρηδων: πχ φόντι (= το πάνω μέρος του παπουτσιού), φαλτσέτα (= μικρό κοπίδι), ψίδι (= το μπροστινό τμήμα της μύτης του).

Εργασίες

1. Θα μπορούσατε να δώσετε στο διήγημα ένα άλλο τέλος; Ποιο; Αναπτύξτε τις ιδέες σας σε δύο (2) παραγράφους.

2. Το απόσπασμα από το διήγημα **‘Τα κόκκινα λουστρίνια’** αναφέρεται σε απλά, καθημερινά περιστατικά από τη ζωή των νεαρών βιοπαλαιστών. Ποια στοιχεία δικαιολογούν την παραπάνω πρόταση; Σήμερα έχουμε **ανάλογα παραδείγματα** παιδιών που αναγκάζονται να δουλεύουν από μικρή ηλικία κάτω από δύσκολες συνθήκες; Να αναφέρετε μια τουλάχιστον συγκεκριμένη περίπτωση. (2 παράγραφοι)

